

פרשת כי תבוא – מקרא ביכורים

טעמי מצוות מקרא ביכורים :

הרמב"ם מו"נ ח"ג פל"ט

התרומה והחלה והביכורים וראשית הגז - ניתנו כל הראשיות לה' כדי להשריש מידת הנדיבות ותמעט התאוותנות באכילה וברכישה.

ספר החינוך, משפטים מצווה צא:

משורשי המצווה... נזכור ונדע כי מאתו ברוך הוא יגיעו לנו כל הברכות בעולם, על כן נצטוונו להביא למשרתי ביתו ראשית הפרי המתבשל באילנות. ומתוך הזכירה... נהיה ראויין לברכה ויתברכו פרותינו.

בעל העקדה, כי תבוא, שער תשעים ושמונה

כי באמת הבאת הביכורים וכל מנחות ראשית המובאות יורו על אדנות של הא-להות ... ולזה בחר בראשית דגן תירוש ויצהר, ראשית עריסה, ראשית פטר רחם באדם ובבהמה, ראשית ביכורי האדמה.

כְּכֹרָה בטרם קיץ, אשר יראה הראה אותה, בעודה בכפו יבלענה (ישעיה כח,ד)

יורד אדם בתוך שדהו ורואה תאנה שביכרה, אשכול שביכר, רימון שביכר - קושרו בגמי ואומר: הרי אלו ביכורים! (משנה ביכורים פ"ג מ"א)

שורש ב.נ.א

(א) וְהָיָה כִּי תִבְּוֹא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵדְוֶךָ אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ נַחְלָה וִירִשְׁתָּהּ וַיִּשְׁבְּתָּ בָּהּ :
(ב) וְלִקְחֶתָּ מֵרֵאשִׁית כָּל פְּרֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר תִּבְּיֵא מֵאֲרָצְךָ אֲשֶׁר יֵדְוֶךָ אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ [...]

(ג) וּבָאתָ אֶל הַכֶּהֵן אֲשֶׁר יְהִיָּה בְּיָמֶיךָ הֵהָם וְאָמַרְתָּ אֵלָיו
הַגִּדְתִּי הַיּוֹם לִידְוֶךָ אֱלֹהֶיךָ כִּי בָאתִי אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְדְוֶךָ לְאַבְתְּיָנוּ לָתֵת לָנוּ:

(ט) וַיִּבְּאֵנוּ אֶל הַמִּקְוֹם הַזֶּה וַיִּתֵּן לָנוּ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ :

(י) וְעַתָּה הִנֵּה הֵבֵאתִי אֶת רֵאשִׁית פְּרֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לִּי יְדְוֶךָ וְהִנְחִיתוּ לִפְנֵי יְדְוֶךָ אֱלֹהֶיךָ

שורש נ.ת.ן

- (א) והיה פי תבוא אל הארץ אשר ידוד אלהיך נתן לך נחלה וירשתה וישבת בה :
- (ב) ולקחת מראשית כל פרי האדמה אשר תביא מארצך אשר ידוד אלהיך נתן לך [...] :
- (ג) [...] הגדתי היום לידוד אלהיך פי באתי אל הארץ אשר נשבע ידוד לאבותינו לתת לנו :
- (ד) וירעו אתנו המצרים ויענונו ויתנו עלינו עבדה קשה :
- (ט) ויבאנו אל המקום הזה ויתן לנו את הארץ הזאת ארץ זבת חלב ודבש :
- (י) ועתה הנה הבאתי את ראשית פרי האדמה אשר נתתה לי ידוד והנחתו לפני ידוד אלהיך :
- (יא) ושמת בכל הטוב אשר נתן לך ידוד אלהיך ולביתך אתה והלוי והגר אשר בקרבך :

חידושי הגאון ר' מנחם זעמבא הי"ד סימן נ

איתא בשם האר"י ז"ל דמצוות הבאת הביכורים היא תיקון לחטא המרגלים. דהרי המרגלים הוציאו דיבה על הארץ, ומצוות ביכורים ניתנה משום חיבת הארץ. והוסיף על זה הגאון ר' מנחם זצ"ל דיש רמז לזה במשנה ביכורים פ"ג מ"א, דאיתא שם: 'יורד אדם לתוך שדהו ורואה תאנה שביכרה, אשכול שביכר, רימון שביכר - קושרו בגמי ואומר: הרי אלו ביכורים'. הנה מוזכרים כאן השלושה מינים המוזכרים גם אצל המרגלים (במדבר י"ג, כג), 'ויכרתו משם זמורה ואשכול ענבים אחד... ומן הרמונים ומן התאנים' שאותם הם הביאו מא"י. והרמז - לקשר שביניהם.

מקרא ביכורים	חטא המרגלים
(ב) ולקחת מראשית כל פרי האדמה אשר תביא מארצך	(כ) ולקחתם מפרי הארץ והימים ימי בכורי ענבים
(ג) ...באתי אל הארץ אשר נשבע ה' לאבותינו לתת לנו	(כז) באנו אל הארץ אשר שלחתנו
(ט) ויתן לנו את הארץ הזאת ארץ זבת חלב ודבש	(כז) וגם זבת חלב ודבש הוא
(י) ועתה הנה הבאתי את ראשית פרי האדמה.	(כז) וזה פריה

כיצד מעלין את הביכורים? כל העיירות שבמעמד מתכנסות לעיר של מעמד, ולנין ברחובה של עיר... ולמשכים היה הממונה אומר: קומו ונעלה ציון אל בית ה' א-להינו. הקרובים מביאים התאנים והענבים והרחוקים מביאין גרוגרות וצימוקים. והשור הולך לפניהם, וקרניו מצופות זהב ועטרה של זית בראשו. החליל מכה לפניהם עד שמגיעים קרוב לירושלים. הגיעו קרוב לירושלים - שלחו לפניהם להודיע על בואם, ועיטרו את ביכוריהם. הפחות והסגנים יוצאים לקראתם, לפי כבוד הנכנסים היו יוצאים. וכל בעלי אומניות שבירושלים עומדים לפניהם, ושואלין בשלומם: אחינו, אנשי מקום פלוני, באתם לשלום. החליל מכה לפניהם עד שמגיעין להר הבית. הגיעו להר הבית, אפילו אגריפס המלך נוטל הסל על כתפו, ונכנס עד שמגיע לעזרה. הגיע לעזרה ודיברו הלוויים בשיר (תהילים לב), 'ארוממך ה' כי דליתני ולא שמחת איבי לי' (משנה ביכורים פ"ג ב-ד)

